

Slovenska
filharmonija

FKK

FKK 2

Sezona 2022/23

Bachu

FKK 2 Sezona 2022/23

24. in 25. november 2022 ob 19.30
Gallusova dvorana, Cankarjev dom

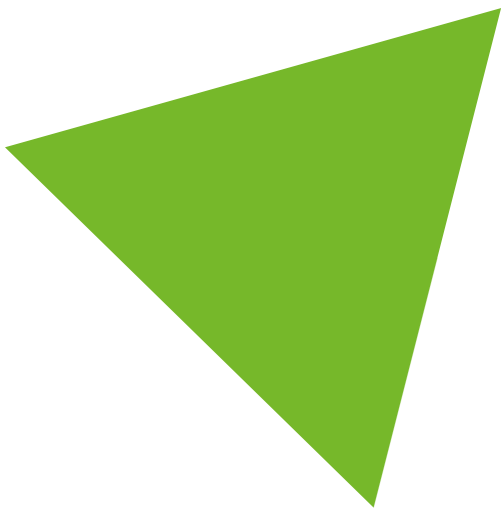
Bachu

Orkester Slovenske filharmonije

Philipp von Steinaecker
dirigent

Carolin Widmann
violina

Ana Dolžan
koncertna mojstrica

Andrej Makor (1987)
Koral*

Alban Berg (1885–1935)
Koncert za violino in orkester

Andante – Allegretto

Allegro – Adagio

Felix Mendelssohn Bartholdy (1809–1847)
Simfonija št. 5 v D-duru, op. 107,
»Reformacijska«

Andante – Allegro con fuoco

Allegro vivace

Andante

Andante con moto

* Prva izvedba, naročilo Slovenske filharmonije

Andrej Makor, predstavnik mlajše skladateljske generacije, je v sorazmerno kratkem času svojega glasbenega ustvarjanja prejel številne nagrade in priznanja. Študiral je na Akademiji za glasbo v Ljubljani, kjer je diplomiral iz kompozicije in glasbene teorije pri Janiju Golobu, kot tudi iz glasbene pedagogike in solopetja. Že med študijem je prejel študentsko Prešernovo nagrado za svoj skladateljski opus s poudarkom na vokalni glasbi, nato je svoje znanje nadgradil med študijem kompozicije v razredu Giovannija Bonata na Konservatoriju za glasbo Cesare Pollini v Padovi, kjer je magistriral z odliko.

Makor se je uveljavil predvsem kot avtor vokalne glasbe. Sodeloval je z različnimi domačimi in tujimi zborovskimi sestavi, vokalnimi skupinami ter orkestri, med drugim z Zborom Slovenske filharmonije, BBC Singers, APZ Tone Tomšič, Salt Lake Choral Artists, Vokalno akademijo Ljubljana, Vokalno skupino Gallina, BYU Singers, Iowa State Singers, Cardinal Singers Univerze v Louisvillu, UNL University Singers, Neuer Chor Berlin, Ženskim zborom Cantamus Državne univerze v Iowi, Orkestrom Jenske filharmonije in Komorno filharmonijo Witolda Lutosławskiego v Łomži. Njegove skladbe so izvajane na različnih tekmovanjih, festivalih ter seminarjih doma in v tujini.

Skladba **Koral** (2022) za simfonični orkester je nastala po naročilu Slovenske filharmonije za abonmajski koncert, ki se tematsko naslanja na glasbo Johanna

Andrej Makor

Sebastiana Bacha – predvsem protestantske korale, ki jih je uglasbil – v podobah drugih skladateljev. Makor je med več kot 400 Bachovimi koralami izbral skladbo *Befiehl du deine Wege*, saj meni, da »nagovarja k zaupanju v samega sebe, v svoje srce, kajti le tako bomo našli svojo pot. Melodičnost Bachovega koralnega skozi molove zvočnosti odslikava pomen besedila in se mu s kromatično spremenjenimi toni še toliko bolj približuje ter daje občutek, kot da bi želel prikazati sliko zaskrbljenega posameznika, ki tava v iskanju samega sebe«. Makor je imel med oblikovanjem skladbe v mislih aktualno problematiko sodobnega človeka, ki je vsakodnevno preobremenjen z nepotrebnimi informacijami, ob tem pa izgublja pogled vase, v svoje misli, ideale in lastno identiteto. Njegov *Koral* se postopno izoblikuje od začetne fragmentacije tematskega gradiva, ki zvočno prikazuje zbeganega posameznika, izgubljenega v kaotičnosti informacij novodobnega sveta, do sklepnega popolnega razodetja, predstavljajoč človeka, ki v harmoničnosti s svojim jazom najde svojo pot.

Arnold Schönberg se je na začetku 20. stoletja na Dunaju uveljavil kot osrednja osebnost sodobne glasbe, k sebi je privabil številna mlada skladateljska imena in postal eden najvplivnejših učiteljev kompozicije. Med njegovimi učenci izstopata Anton Webern in **Alban Berg**, s katerima se je v obdobju pred prvo svetovno vojno in po njej oddaljil od tonalne glasbe ter približal svobodni atonalnosti in nato dvanajsttinski glasbi oz. dodekafoniji. Čeprav sta učenca

Alban Berg

mnoge Schönbergove vzore prevzela, sta jih v precejšnji meri osebno predrugačila. Medtem ko se je Webern zavedal konstruktivističnih možnosti dodekafonije, je Berg nekoliko paradoksalno združeval sodobno kompozicijsko tehniko z ekspresivno govorico Wagnerjevega *Tristana*, Mahlerja in poznih romantikov.

Bergovo povezovanje dvanajstttonskega principa s tonalnostjo je najočitnejše v njegovem zadnjem dokončanem delu, **Koncertu za violino in orkester** (1935). Čustveno in umetniško spodbudo za koncert je začutil šele potem, ko je že sprejel naročilo in začel pisati. Ko je izvedel za smrt Manon Gropius, hčerke Alme Mahler in znamenitega arhitekta Bauhauusa Walterja Gropiusa, se je odločil, da ga bo posvetil njej (odtod podnaslov *Spomin na angela*), kar je tudi osnovna programska poteza dela. Ostanki tonalnosti so skriti že v sami dvanajstttonski vrsti, saj temelji na nizu prekrivajočih se durovih in molovih trozvokov ter končnem celotonskem tetrakordu. Močne tonalne implikacije so Bergu omogočile tudi, da je vključil številne diatonične citate.

Koncert ima dva stavka, ki se nadalje členita v dva dela in tako prinašata simetrično zaporedje tempov počasi – hitro – hitro – počasi. Prvi del prvega stavka, *Andante*, je oblikovan sonatno, medtem ko je drugi del, *Allegretto*, scherzoznega značaja. Drugi stavek je formuliran bolj zapleteno in vsebuje številne citate, denimo motiv Bachovega priimka (*b-a-c-h*), Bachovo uglasbitev protestantskega koralala ter koroško ljudsko pesem. Prvi del, *Allegro*, je oblikovan kot kadenca z izrazito zahtevnimi pasażami solista in kričečim vrhuncem. Temu sledi drugi del, *Adagio*,

ki je oblikovan kot vrsta koralnih variacij na Bachovo harmonizacijo koral *Es ist genug*. Pomembna vloga je dodeljena tudi številčni simboliki. Berg se osredotoča na število 23: uvod izpostavlja kvinte (interval v razmerju 2 : 3), drugi stavek je dolg 230 taktov, v 23. taktu drugega stavka nastopi »motiv smrti« in pogosta je oznaka tempa 69 (23-krat 3). Končni akord je sestavljen iz 18 tonov, torej toliko let, kot jih je štela Manon.

Toda zdi se, da *Violinski koncert* ni zgolj glasbeni portret življenja in smrti mladega dekleta. Berg je napisal skladbo v času, ko njegove glasbe, označene kot manifestacija »kulturnega boljšeizma«, niso več izvajali v Nemčiji ali rodni Avstriji in ko sam ni bil več obravnavan kot avtohtoni skladatelj. Koncert se morda prav tako s svojim odkritim sklicevanjem na avstrijsko-nemško tradicijo postavlja proti tedanjemu režimu, ki je njemu in drugim skladateljem poskušal odreči mesto v tej tradiciji.

Bachov sloves genialnega in vplivnega skladatelja je tako trdno zasidran v zahodni kulturni zavesti, da si je težko predstavljati trenutek, ko ni bil priljubljen. Vendar je še posebej proti koncu svojega življenja veljal za staromodnega, po smrti pa je njegova glasba krožila predvsem v rokopisih med skladatelji in gorečimi poznavalci starejše glasbe. Za popularizacijo Bacha med širšim občinstvom je izredno pomembna odločitev dvajsetletnega **Felixa Mendelssohna Bartholdyja** – prepričanega

v genialnost baročnega skladatelja in željnega, da bi naredil njegova dela dostopna javnosti –, ki je organiziral izredno uspešen koncert Bachovega monumentalnega *Pasijona po Mateju* in tako pripomogel k obuditvi njegove glasbe na javnih koncertih.

Tudi Mendelssohnov glasbeni slog, ki ga je v celoti razvil pred svojim dvajsetim letom, je močno črpal iz Bachovega kompleksnega in kromatičnega kontrapunkta kot tudi iz Mozartove formalne jasnosti in gracioznosti ter Beethovnovnega in Webrovega dramatičnega elana. Tako je Mendelssohn združil ekspresivnost zgodnjjeromantične glasbe z uravnoveženimi strukturami klasicističnih glasbenih oblik, ki v veliki meri temeljijo na simetriji in periodičnosti. S slogovnimi inovacijami, razvidnimi že iz njegovih najzgodnejših del, je razrešil marsikatera protislovja zgodnjega 19. stoletja med starimi oblikami in novo estetiko.

Mendelssohnova ***Simfonija št. 5 v D-duru, op. 107, »Reformacijska«*** (1830) je nastala mnogo prej, kot namigujeta naslov in številka opusa. Napisal jo je po svoji *Prvi simfoniji* ob tristoletnici augsburške veroizpovedi, vendar je bila premierno izvedena šele dve leti kasneje, skladatelj pa je skladbo večkrat zavračal in jo ocenil za nevredno objave. Augsburška veroizpoved je bila eden od ustanovnih dokumentov luteranske cerkve in posledično osrednji dokument nemške nacionalne identitete v prvi polovici 19. stoletja. »Reformacijska« je programska simfonija presenetljive izvirnosti. Programskega značaja sta predvsem zunanja stavka, v katerih je Mendelssohn skušal sopostavljati dve vrsti glasbe. Prvi stavek,

vpeljan s počasnim uvodom v obliki briljantno orkestrirane evokacije renesančne polifonije v slogu Palestrine, temelji na dveh motivih, ki simbolizirata katoliško vero: predelanem znamenitem štiritonskem motivu (*d-e-g-fis*) iz Mozartove *Simfonije št. 41 v C-duru*, »Jupiter« in citatih štiriglasnega »dresdenskega amena«, ki ga saksonski zbori od poznega 18. stoletja pogosto pojejo med bogoslužjem. Osrednja stavka sta krajša in lažjega značaja v obliki živahnega scherza in gracioznega počasnega stavka. Sklepni stavek uteleša simbol protestantske vere in je zasnovan kot obsežna fantazija s homofono koralno teksturo, ki združuje uglasbitev Luthrove himne *Ein feste Burg ist unser Gott* (*Mogočna trdnjava je naš Bog*) s predelano obliko sonatnega allegra.

Jan Prepadnik

Philipp von Steinaecker

dirigent

Foto: Annemone Taake

Philipp von Steinaecker se je sprva izobraževal kot violončelist. Na njegov glasbeni razvoj sta pomembno vplivala sir John Eliot Gardiner, s katerim je veliko sodeloval pri Orchestre Révolutionnaire et Romantique, ter Claudio Abbado – bil je Abbadov asistent dirigent in gostujoči dirigent njegovega Orkestra Mozart, pred tem pa ustanovni član Mahlerjevega komornega orkestra in član Luzernskega festivalskega orkestra.

Enako prepričljiv je v nemškem romantičnem repertoarju kot v glasbenih delih druge dunajske šole, s posebno ljubeznijo in poglobljenim razumevanjem slogovnih značilnosti pa se posveča glasbi baroka in klasicizma in s tem namenom je na njegovo pobudo nastala tudi zasedba Musica Saeculorum.

Doslej je sodeloval s številnimi orkestri, med njimi z Orkestrom Gürzenich iz Kölna, Škotskim komornim orkestrom, Orkestrom Maggio Musicale Fiorentino, Tokijskim metropolitanskim simfoničnim orkestrom, Švedskim radijskim simfoničnim orkestrom, haaškim Orkestrom Residentie, Novo japonsko filharmonijo, Praško filharmonijo in Mahlerjevim komornim orkestrom. Do konca sezone 2020/21 je bil imenovan tudi za glavnega gostujočega dirigenta Orkestra Slovenske filharmonije.

Dirigiral je tudi opernim produkcijam. Odlično ocenjene so bile Mozartova *Čarobna piščal* v Filharmoničnem gledališču v Veroni, Gounodova *Golobica* na Akademiji Chigiana v Sieni, Händlov *Julij Cezar* na Pariškem konservatoriju in Kálmánova opereta *Kneginja čardaša* v Mestnem gledališču v Bocnu.

Sodeloval je z mnogimi vodilnimi instrumentalnimi solisti in pevci, kot so Camilla Tilling, Dorothea Röschmann, Isabelle Faust, Guy Braunstein, Daniel Müller-Schott, Fazil Say, Sara Mingardo, Andrew Staples, Mia Person, Hanno Müller-Brachmann, Peter Harvey in Boris Belkin.

V njegovi diskografiji izstopajo Händlov oratorij *Mesija* in Haydnovo *Stvarjenje*, ki je bilo nominirano za mednarodno nagrado International Classic Music Award 2015, Brucknerjeva *Prva simfonija*, Mahlerjev cikel *Pesem o Zemlji* ter zgoščenka Mozartovih in Gluckovih arij v sodelovanju s sopranistko Camillo Tilling.

Predano se posveča tudi izobraževanju mladih glasbenikov. V okviru Mahlerjeve akademije v Bocnu vodi projekt *Originalklang*, kjer se združujejo mladi in profesionalni glasbeniki. Septembra letos so, prvič po krstni izvedbi leta 1912, na historičnih instrumentih izvedli Mahlerjevo *Deveto simfonijo*.

Carolyn Widmann

violinistka

Foto: Lennard Ruehle

Violinistka **Carolyn Widmann** je vsestranska glasbenica s širokim repertoarjem. Izvaja velika klasična dela kot tudi nove skladbe, posebej ustvarjene zanjo. Nastopa tudi na številnih solističnih recitalih in izvaja raznolik repertoar komorne glasbe. Leta 2013 je na tekmovanju International Classical Music Awards prejela laskavi naziv glasbenica leta, leta 2017 pa prestižno bavarsko nagrado Bayerischer Staatspreis. Za posnetek Mendelssohnovih in Schumannovih violinskih koncertov, ki ga je leta 2016 pri založbi ECM posnela z Evropskim komornim orkestrom, je prejela nagrado International Classical Music Award.

Doslej je nastopila z Orkestrom Gewandhaus iz Leipziga, Francoskim nacionalnim orkestrom, Orkestrom Tonhalle iz Züricha, Češko filharmonijo, Dunajskimi radijskimi simfoniki, Londonskimi filharmoniki, Simfoničnim orkestrom BBC in Simfoničnim orkestrom Bavarskega radia pod dirigentskim vodstvom uglednih dirigentov, kot so sir Simon Rattle, Riccardo Chailly, Vladimir Jurowski, Sakari Oramo, Daniel Harding, François-Xavier Roth in Pablo Heras-Casado. Nastopila je tudi na cenjenih festivalih, med drugim na Berlinskih slavnostnih igrah, Salzburškem in Luzernskem festivalu, Jesenskem festivalu v Parizu in Slavnostnih igrah Mecklenburga-Predpomorjanske.

Med pretekle vrhunce uvršča nastop s filharmoniki iz Los Angelesa in Eso-Pekko Salonenom, Škotskim komornim orkestrom in Maksimom Jemeljaničevom, Münchensko in Dresdensko filharmonijo, Nemškim simfoničnim orkestrom in Robinom Ticciatijem, debi v New Yorku s Komornim orkestrom Orpehus ter ponovni nastop z Dunajskim radijskim simfoničnim orkestrom in Simfoničnim orkestrom Zahodnonemškega radia iz Kölna. V pretekli sezoni je na festivalu Beethovenfest Bonn nastopila še s Komornim orkestrom iz Basla in Münchenskim komornim orkestrom, s pianistom Dénesom Várjonom se je podala na turnejo po Italiji, vrnila pa se je tudi v Pariz, kjer je nastopila s Filharmoničnim orkestrom Francoskega radia in Orkestrom Insula.

Načrtuje še sodelovanje z Državnim simfoničnim orkestrom iz Sao Paula, Simfoničnim orkestrom iz Barcelone, Simfoničnim orkestrom Casa da Música iz Porta, orkestrom Državnega gledališča iz Hannovra, Pariškim komornim orkestrom, Radijskim simfoničnim orkestrom iz Frankfurta, Orkestrom Philharmonia iz Londona in Simfoničnim orkestrom Jugoahodnonemškega radia. S Finskim radijskim simfoničnim orkestrom bo krstno izvedla violinski koncert skladatelja Velija-Mattija Puumale.

Carolin Widmann igra na Guadagninijevo violino iz leta 1782.

TROBILNI KVINTET
Contrast

KONCERT OB 10. OBLETNICI DELOVANJA

GREGOR TURK • TROBENTA
BLAŽ AVBAR • TROBENTA
JOŽE ROŠER • ROG
ŽAN TKALEC • POZAVNA
UROŠ VEGELJ • TUBA

SLOVENSKA FILHARMONIJA

DVORANA SLAVKA OSTERCA

NEDELJA, 27. NOVEMBER 2022,

OB 18.00

Slovenska
filharmonija

Novoletni koncert

Francoski poljub

**Orkester
Slovenske
filharmonije**

David Niemann
dirigent

Fleur Barron
mezzosopran

Spored:

*E. Chabrier, G. Bizet,
M. Ravel, H. Berlioz,
C. Debussy, Ch. Aznavour,
Barbara, J. Matičič,
C. Dumont*

Lekarna
Ljubljana

Pokroviteljica koncerta

www.filharmonija.si

1. januar 2023

ob 18. uri

Gallusova dvorana

cankarjev dom

www.cd-cc.si

Slovenska
filharmonija

*Filharmonični
festival*
**8 baročne
glasbe**
Januar 2023

*Dvorana Marjana Kozine
Slovenska filharmonija*

Nakup vstopnic:

Blagajna Slovenske filharmonije

Kongresni trg 10, Ljubljana
vsak delavnik od 11. do 13. in

od 15. do 17. ure

ter uro pred koncertom

T +386 1 24 10 800

E info@filharmonija.si

Spletna prodaja:

<https://filharmonija.kupikarto.si/>

www.filharmonija.si

Vivaldijeve skrivnosti

13. januar 2023 ob 19.30

Orkester Slovenske filharmonije

Federico Maria Sardelli

glasbeno vodstvo

Oliver Dizdarević, Marika Sara Przybył,
Žiga Faganel *violina*

Tomaž Sevšek *orgle*

Spored: **A. Vivaldi**

Nemir

20. januar 2023 ob 19.30

Orkester Slovenske filharmonije

Federico Maria Sardelli *glasbeno vodstvo*

Spored: **J. A. Filtz, J. M. Kraus, H. J. Rigel,**
Friderik II. Veliki, J. Haydn

Bachova čudovita dela

27. januar 2023 ob 19.30

Predkoncertni pogovor ob 18.30

Zbor in Orkester

Slovenske filharmonije

Grete Pedersen *dirigentka*

Ana Dolžan *violina*

Matej Grahek *flavta*

Tomaž Sevšek *čembalo*

Spored: **J. S. Bach**

December 2022, januar 2023

PVC 3

Baltski izbor za zbor

2. december 2022 ob 19.30

Predkoncertni pogovor ob 18.30

Dvorana Marjana Kozine, Slovenska filharmonija

Zbor Slovenske filharmonije

Anastasija Kildiša, dirigentka

Spored:

Pēteris Vasks, **Andrejs Selickis**, **Lūcija Garūta**,

Jēkabs Jančevskis, **Ēriks Ešenvalds**,

Pēteris Plakidis, **Rihards Zaļupe**, **Andrej Makor**,

Ambrož Čopi, **Lojze Lebič**, **Črt Sojar Voglar**

SMS 3

Maestro

8. in 9. december 2022 ob 19.30

Gallusova dvorana, Cankarjev dom

Orkester Slovenske filharmonije

Charles Dutoit, dirigent

Spored:

Wolfgang Amadeus Mozart:

Simfonija št. 39 v Es-duru, K. 543

Igor Stravinski: Petruška (različica iz 1911)

Maurice Ravel: La valse

8. Filharmonični festival baročne glasbe

13., 20. in 27. januar 2023 ob 19.30

Dvorana Marjana Kozine, Slovenska filharmonija

SiolNET.

TAM TAM

Če želite prejemati redna e-obvestila o programu Slovenske filharmonije, sporočite svoj e-naslov na **info@filharmonija.si**.

Koncertni list Slovenske filharmonije
Filharmonični klasični koncerti – FKK 2
Izdala: Slovenska filharmonija
Direktor Slovenske filharmonije in
umetniški vodja OSF: Matej Šarc
Umetniški vodja ZSF: Gregor Klančič
Avtor spremne besede: Jan Prepadnik
Jezikovni pregled: Tanja Svenšek
Oblikovanje: Arih Dinamik, d. o. o.
Prelom: Vlado Trifkovič
Ljubljana, november 2022

Redakcija koncertnega lista je bila končana
21. novembra 2022.

ISSN 2350-5117

**Slovenska
filharmonija**

Slovenska filharmonija –
Academia philharmonicorum

@slofilharmonija

**Slovenska filharmonija
Orkester Slovenske filharmonije
Zbor Slovenske filharmonije**

Kongresni trg 10

1000 Ljubljana

T +386 1 2410 800

E info@filharmonija.si

www.filharmonija.si

Ustanoviteljica Slovenske filharmonije je Vlada Republike Slovenije. Dejavnost Slovenske filharmonije financira Ministrstvo za kulturo.